

Masarykova univerzita

Filozofická fakulta

US_42 Úvod do uměnovědných studií

Závěrečná semestrální práce

Autor práce: Michal Brezovský

Brno 2012

Co je to umělecké dílo?

Umění (od „uměti“) je součástí lidské kultury, v širokém slova smyslu užitečná dovednost, kterou neovládá každý a které je případně třeba se naučit. Od renesance se však nejčastěji užívá v užším smyslu „krásných umění“, kde se klade důraz na tvořivost, originalitu a individualitu umělce. Umění můžeme rozdělit do dvou kategorií a to na umění výtvarná, kam můžeme zařadit například malířství, sochařství nebo architekturu a na umění múzická neboli performativní, čili tanec, zpěv, hudba a divadelní hry. Uměním se zabývají různé vědy, jako například estetika, dějiny umění, sociologie umění, psychologie umění, literární věda atd. Umění jako takové je velmi těžké přímo definovat, jelikož se v průběhu let postupně mění a transformuje v závislosti na dané kultuře, se kterou je propojeno a je zároveň jakousi reflexí dané doby. Existují různé pokusy o definice, ale jedna správná neexistuje. Podle Ottova slovníku je umění *úmyslné tvoření nebo konání, jehož výsledek nad jiné výtvary a výkony vyniká jistou hodnotou již při pouhém nazírání a vnímání, tj. hodnotou estetickou*. Encyclopedia Britannica vymezuje umění jako *užívání dovedností a představivosti k vytváření estetických předmětů, prostředí nebo zážitků, které lze sdílet s druhými lidmi*. Podle prof. C. Tiedemanna z hamburské univerzity je umění *ta oblast kulturní činnosti, kde se lidé snaží podle svého nadání, znalostí a dovedností vyjadřovat své myšlenky a city buď vytvářením děl nebo jednáním*. Umění nese 3 základní původní významy. Prvním je umění ve formě obřadu nebo-li rituálu, které bývá spjata s přírodou a dnes bychom ho mohli nazvat jakousi skupinovou terapií. Druhým typem umění je umění, které je spojeno s vytříbenou, specializovanou dovedností člověka v daném oboru. To znamená například jakákoliv řemeslná zručnost nebo schopnost rétorického vyjadřování. A v neposlední řadě je třetím významem umění ve formě náboženské (nebo magické), které je vytvořeno za účelem uctívání určitých vyšších hodnot. V tom to případě je umění tvořeno pro boha, ne pro člověka a už samotný proces tvorby je jakousi modlitbou k dané entitě. Umění se nejlépe dá rozpoznat díky jeho umělecké funkci, která musí vyplňovat dominantní postavení mezi těmi ostatními. To by se dalo lépe vysvětlit v praxi na příkladu zdobené antické amfory, která v tehdejší době sloužila jako praktický předmět na nošení vody a její funkce byla tedy hlavně praktická, ale postupem času se amfora přestala používat a praktická funkce vymizela, tudíž zůstala (mimo jiné) hlavně funkce umělecká, díky níž můžeme dnes tuto antickou nádobu obdivovat jako umělecké dílo. Také existuje mnoho odvětví, které mají za úkol určit hodnotu uměleckého díla. Mezi ně patří esteticismus (který tvrdí, že hodnota díla je určena potěšením, které dílo přináší), expresivismus (dílo musí vyvolávat a vyjadřovat emoce) a kognitivismus (dílo musí být zdrojem našeho poznání). Jak tomu tak bývá, pravda bude zřejmě někde uprostřed.

Co je to sound art?

Termín sound art se poprvé objevil v USA roku 1983 a má za úkol vyjádření myšlenky, že poslech může být další formou vidění. Jedná se o alternativní pohled na hudbu neboli zvuk prostřednictvím umění a různých perspektiv. Čili základním stavebním materiálem pro tvorbu sound artu je zvuk a forma jeho poslechu. Nejedná se o klasické a tradiční skladby, ale o zvukovou složku vydávanou povětšinou esteticky vypadajícími předměty. Estetická funkce předmětu (nebo jakékoliv instalace) není tvořena pouze tím, jak předmět vypadá, ale také (a z hlediska sound artu spíše hlavně) tím, jaké zvuky vydává. Podobně jako velká většina sub-žánrů moderního umění je i sound art převážně interdisciplinárním, čili může být součástí jak vizuálního umění, tak experimentální hudby. Období, do kterého sound art nejvíce zapadá jsou období surrealismu, dadaismu, fluxových happeningů a noiseové hudby založené na experimentování s hlukem. Mezi přední zvukové umělce (přesněji nazývané jako „sound artists“) se řadí například John Cage, Yoko Ono, Moondog (vl. jm. Louis Thomas Hardin), Charles Amirkhonian nebo Georg Klein.

Zdroje:

WINKLER, Jiří; PETRUSEK, Miloslav. *Velký sociologický slovník*;

KAHN, Douglas. *Noise, water, meat: a history of sound in the arts*;

MAUR, Karin von. *The sound of painting : music in modern art*;

LICHT, Alan. *Sound art : beyond music, between categories*;

Umění. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Um%C4%9Bn%C3%AD>>;

Sound art. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Sound_art>

Co je to umění. Dostupné z WWW: <<http://www.ontola.com/cs/co-je-to-umeni>>